

НОВІ ПРАВИЛА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ (ПІДСУДНОСТІ) АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ В УКРАЇНІ

NEW RULES OF TERRITORIAL JURISDICTION (CONFORMITY) OF ADMINISTRATIVE CASES IN UKRAINE

Кравцова Т.М.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя*

Сумського національного аграрного університету

Петрова Н.О.,

*старший викладач кафедри міжнародних відносин,
аспірант кафедри правосуддя*

Сумського національного аграрного університету

Стаття присвячена дослідженню та уточненню сутності й змісту територіальної юрисдикції (підсудності) адміністративних судів України з урахуванням змін, що внесені до адміністративного процесуального законодавства в контексті судово-правової реформи в Україні. Вивчено нові загальні правила територіальної підсудності, зокрема розглянуто особливості підсудності справ за вибором позивача, за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача, виключної підсудності. Проаналізовано підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя, досліджено загальні правила передачі адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого, вивчено правила щодо недопустимості спорів про підсудність.

Ключові слова: територіальна юрисдикція, адміністративна юрисдикція, судова реформа, підсудність, виключна підсудність.

Статья посвящена исследованию и уточнению сущности и содержания территориальной юрисдикции (подсудности) административных судов Украины с учетом изменений, которые внесены в административное процессуальное законодательство в контексте судебной-правовой реформы в Украине. Изучены новые общие правила территориальной подсудности, в частности рассмотрены особенности подсудности дел по выбору истца, по месту жительства или месту нахождения ответчика, исключительной подсудности. Проанализирована подсудность дел, в которых одной из сторон является суд или судья, исследованы общие правила передачи административного дела из одного административного суда в другой, изучены правила о недопустимости споров о подсудности.

Ключевые слова: территориальная юрисдикция, административная юрисдикция, судебная реформа, подсудность, исключительная подсудность.

The article is devoted to the investigation and clarification of the essence and content of the territorial jurisdiction (jurisdiction) of administrative courts of Ukraine, taking into account changes that were introduced into the administrative procedural legislation in the context of judicial reform in Ukraine. The new general rules of territorial jurisdiction were studied, in particular, the peculiarities of jurisdiction at the choice of the plaintiff, the place of residence or the location of the defendant, exclusive jurisdiction were considered. The jurisdiction of cases in which one of the parties is a court or a judge is analyzed, the general rules of transfer of an administrative case from one administrative court to another are investigated, rules on inadmissibility of disputes about jurisdiction are examined.

Key words: territorial jurisdiction, administrative jurisdiction, judicial reform, conformity, exclusion jurisdiction.

Постановка проблеми. Реформа судово-правової системи в Україні є однією з пріоритетних реформ в Україні, адже надзвичайно гострою є наявна проблема недовіри українського суспільства до суду та правосуддя загалом. Тому завданням судово-правової реформи вбачається, зокрема, гарантування здійснення відкритого, ефективного правосуддя в Україні, вільного доступу до нього, неупередженого і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права тощо.

15 грудня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII [1], основною метою якого є нормативне врегулювання процесуальних механізмів ефективного реалізації права

на справедливий суд в Україні. Численні зміни до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) вказують на запровадження нових правил адміністративного судочинства й удосконалення наявних. Зазнали зміни й правила щодо застосування адміністративної юрисдикції. Зокрема, заслуговує на увагу вивчення та дослідження нових правил територіальної юрисдикції в адміністративному судочинстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням окремих питань адміністративної юрисдикції займалися відомі вчені: В. Авер'янов, В. Бевзенко, Ю. Битяк, В. Зуй, В. Колпаков, Р. Куйбіда, А. Осадчий, О. Панченко, О. Пасенюк, Ю. Педько, Д. Притика, М. Смокович, М. Цуркан, В. Стефанюк, В. Шишкін та інші дослідники.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Але

поряд із цим, урахуваючи різноплановість і глибину проведених досліджень, а також суттєві зміни, що внесені до адміністративного процесуального законодавства в процесі реформування судової системи, додаткового вивчення потребують нові правила територіальної юрисдикції адміністративних судів України.

Формулювання цілей статті. Виходячи з вищезазначеного, метою статті є дослідження та уточнення сутності й змісту територіальної юрисдикції адміністративних судів України з урахуванням останніх змін до КАСУ.

Виклад основного матеріалу. Територіальна юрисдикція розподіляє компетенцію по розгляду й вирішенню адміністративних справ за позовами між судами однієї ланки залежно від території, на яку поширюються їхні повноваження. Вона персоналізує суди з розгляду справ, визначає, який конкретно суд може розглянути конкретну справу по першій інстанції.

Так, визначено, що територіальна підсудність установлює кореляцію справ і судів за такою ознакою, як місце розгляду справи, тобто визначає, який адміністративний суд може розглянути конкретну адміністративну справу за першою інстанцією [2, с. 39]. Основне призначення територіальної підсудності – установити розмежування компетенції адміністративних судів одного рівня залежно від місця розгляду адміністративних справ [3, с. 250].

Територіальна підсудність адміністративних справ визначається за правилами ст. 25 КАСУ, де закріплена підсудність справ за вибором позивача. Так, відповідно до зазначеної статті, позови з приводу оскарження індивідуальних актів, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їхніх об'єднань), пред'являються за вибором позивача до адміністративного суду:

– або за місцем проживання особи-позивача (стосовно якої прийняті оскаржувані індивідуальні акти, чи вчинені дії, чи допущено бездіяльність з боку суб'єктів владних повноважень,

– або за місцезнаходженням відповідача, окрім випадків, що визначаються КАСУ (наприклад, адміністративні справи з виключною підсудністю за ст. 27 КАСУ). За таким принципом відбувається й вирішення такого роду адміністративних справ.

Стаття 25 КАСУ зазначає, що місце проживання (перебування, знаходження) позивача при цьому має бути зареєстроване в установленому законом порядку.

Якщо така особа не має місця проживання (перебування) в Україні (наприклад, іноземець), тоді справу вирішує адміністративний суд за місцезнаходженням відповідача.

У разі невизначеності відповідно до КАСУ територіальної підсудності адміністративної справи така справа розглядається адміністративним судом за вибором позивача (ч. 2 ст. 25 КАСУ), причому суд може бути й місцевий загальний, чи адміністра-

тивний, чи окружний адміністративний, за умови дотримання правил предметної та інстанційної юрисдикції.

Згідно з ч. 1 ст. 26 КАСУ, якщо відповідачем є фізична особа, то позов подається до відповідного суду за місцем офіційної реєстрації. Тобто необхідно вказати інформацію про реєстрацію фізичної особи, визначення якої міститься в абз. 11 ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 1 грудня 2003 року № 1382-IV (в останній редакції), відповідно до якого реєстрація – внесення інформації до реєстру територіальної громади, документів, до яких уносяться відомості про місце проживання/перебування особи, із зазначенням адреси житла/місця перебування з подальшим унесенням відповідної інформації до Єдиного державного демографічного реєстру в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

У разі подання позову до юридичних осіб, то такі позови пред'являються до адміністративного суду за місцезнаходженням юридичних осіб-відповідачів, відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Так, згідно зі ст. 93 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV, місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління й обліку.

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-IV встановлює, що інформація відносно місцезнаходження юридичної особи вноситься до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на підставі відомостей, які надаються юридичними особами державному реєстратору (наприклад, під час проведення державної реєстрації юридичної особи). Тобто інформація щодо місцезнаходження юридичної особи вноситься саме Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

При цьому в КАСУ зазначається, що можуть бути передбачені інші правила щодо підсудності справ у КАСУ, наприклад, за виключною підсудністю.

Виключна територіальна підсудність визначає, який суд буде розглядати справу в певних нетипових випадках, які прямо передбачені в ст. 27 КАСУ. Так, ч. 1 ст. 27 КАСУ визначені категорії адміністративних справ, по яких позивач повинен пред'являти позов виключно до окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на м. Київ.

Варто зазначити, що з 2 серпня 2017 року, через три роки з дня опублікування Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», введено в дію положення ч. 1 ст. 27 у частині підсудності справ у спорах щодо оскарження рішень

у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання та адміністративних справ за позовом Антимонопольного комітету України у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. Так, розгляд цих справ здійснюється окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на м. Київ.

Частина 2 ст. 27 КАСУ встановлює, що адміністративні справи з приводу оскарження рішень суб'єктів владних повноважень, прийнятих на контрольних пунктах в'їзду (виїзду) на тимчасово окуповану територію, їхніх дій або бездіяльності вирішуються адміністративним судом за місцезнаходженням відповідного контрольного пункту.

Окрім того, ч. 3 ст. 27 КАСУ передбачено спеціальні правила територіальної підсудності окремих категорій адміністративних справ, що закріплено в главі 11 розділу II КАСУ:

- справи щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій, територіальна підсудність яких оскаржується до Верховного Суду, Київського апеляційного адміністративного суду (ч. 3 ст. 273 КАСУ), окружного адміністративного суду за місцезнаходженням відповідної комісії (ч. 4 ст. 273 КАСУ), місцевого загального суду як адміністративного суду за місцезнаходженням відповідної комісії (ч. 5 ст. 273 КАСУ);

- справи щодо уточнення списку виборців розглядає місцевий загальний суд як адміністративний суд за місцезнаходженням відповідної комісії (ч. 2 ст. 274 КАСУ);

- справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових і службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори й референдум: - заява щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб подається до окружного адміністративного суду за їхнім місцезнаходженням; - заява щодо дій чи бездіяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових і службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори й референдум, подається до місцевого загального суду як адміністративного суду за їхнім місцезнаходженням (ч. 3 ст. 275 КАСУ);

- справи щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу – заява подається до місцевого загального суду як адміністративного суду за місцезнаходженням територіальної виборчої комісії, яка зареєструвала кандидата (ч. 4 ст. 276 КАСУ);

- справи, пов'язані з виборами Президента України: - дії кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб оскаржуються до Київського апеляційного адміністративного суду (ч. 7 ст. 277 КАСУ); - рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії та її членів можуть бути оскаржені до адміністративного суду за місцезнаходженням дільничної виборчої комісії (ч. 8 ст. 277 КАСУ); - рішення, дії чи бездіяльність окружної виборчої комісії або члена такої комісії можуть бути оскаржені до окружного адміністративного суду за місцезнаходженням окружної виборчої комісії (ч. 9 ст. 277 КАСУ);

- справи за адміністративними позовами про усунення перешкод і заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань розглядаються адміністративним судом за місцем проведення цих заходів (ч. 1 ст. 281 КАСУ);

- справи щодо гарантованого забезпечення потреб оборони розглядаються виключно окружними адміністративними судами за місцезнаходженням відповідача (ч. 2 ст. 282 КАСУ) [4].

Правило територіальної підсудності адміністративних справ для їх перегляду в апеляційному порядку зафіксовано в ст. 23 КАСУ. Відповідно до нього, судові рішення місцевих адміністративних судів переглядається апеляційним адміністративним судом, у межах територіальної юрисдикції якого перебуває відповідний місцевий адміністративний суд. Територіальну юрисдикцію апеляційних адміністративних судів встановлено Указом Президента України «Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі» в редакції від 29 грудня 2017 року.

У межах судової реформи Президентом України видано Указ «Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах» від 29 грудня 2017 року № 455/2017, що стосується реорганізації й ліквідації апеляційних адміністративних судів. Так, ліквідовано 9 апеляційних адміністративних судів, а утворено 8 апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах. Тепер, наприклад, за територіальною ознакою утворено серед інших Другий апеляційний адміністративний суд в апеляційному окрузі, що включає Полтавську, Сумську та Харківську області, з місцезнаходженням у місті Харкові [5].

Стаття 28 КАСУ передбачає закріплення спеціальних правил щодо визначення підсудності справ, у яких однією зі сторін, позивачем або відповідачем є суд або суддя, до підсудності якого зарахована ця справа відповідно до загальних правил адміністративної юрисдикції, підсудності. Така підсудність визначається ухвалою суду вищої інстанції причому без повідомлення сторін (ч. 1 ст. 28 КАСУ).

У ч. 2 ст. 28 КАСУ підсудність справ, у яких однією зі сторін є Верховний Суд або суддя цього суду, визначається за загальними правилами підсудності, тобто із застосуванням правил глави II КАСУ, що стосується правил адміністративної юрисдикції. Такі правила мають на меті додатково забезпечити найбільш об'єктивний розгляд справи за участю суддів.

Частиною 1 ст. 29 КАСУ встановлюються загальні правила передачі адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого у зв'язку з наявними підставами. За підстави, визначеної в п. 1 ч. 1 цієї статті КАСУ, відповідач – фізична особа – має право подати клопотання до суду про передачу справи за місцем його проживання (перебування), якщо місце проживання (перебування) відповідача раніше було невідоме. Зазначимо, що відповідачем може бути не тільки юридична особа, а й фізична особа, що не є суб'єктом владних повноважень, відповідно до положень ч. 4 ст. 46 КАСУ.

Згідно з п. 2 ч. 5 ст. 160 КАСУ, на позивача покладено обов'язок у позовній заяві вказувати серед іншої інформації місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), відомі номери засобів зв'язку, офіційну електронну адресу або адресу електронної пошти сторін та інших учасників справи. Якщо місце проживання (перебування) відповідача невідоме, відповідач викликається в суд через оголошення на офіційному веб-порталі судової влади України, яке має бути розміщене не пізніше ніж за десять днів до дати відповідного судового засідання (ч. 1 ст. 130 КАСУ). Варто підкреслити, що таке клопотання відповідача про передачу справи за місцем його проживання (перебування) подається ним до початку розгляду справи по суті й має бути зареєстроване та задоволено судом; лише в такому разі справа передається на розгляд іншого адміністративного суду – за місцем проживання (перебування) відповідача.

Передати адміністративну справу на розгляд іншого адміністративного суду суд може, якщо встановить, що справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду. При цьому порушення правил територіальної підсудності судом може бути встановлено як під час відкриття провадження у справі (п. 2 ч. 1 ст. 29 КАСУ), так і після відкриття провадження в адміністративній справі (п. 3 ч. 1 ст. 29 КАСУ).

Відповідно до ст. 318 КАСУ, передбачені підстави для скасування рішення суду з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою законом підсудністю, якщо рішення прийнято судом із порушенням правил територіальної юрисдикції (підсудності), що визначено, зокрема, ст. ст. 25–28 КАСУ.

У випадку, зазначеному в п. 4. ч. 1 ст. 29 КАСУ (якщо після задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках (наприклад, хвороба суддів чи інша поважна причина) неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи), справа передається до іншого адміністративного суду за розпорядженням голови суду.

Передача справи до іншого адміністративного суду можлива й на підставі, якщо суд ліквідовано або припинено роботу адміністративного суду, який розглядав справу з визначених законом підстав (п. 5 ч. 1 ст. 29 КАСУ). Наприклад, відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо

боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами робота суду може бути припинена за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду.

При цьому забезпечення виконання рішень про утворення чи припинення (ліквідацію) судів проводиться Державною судовою адміністрацією України.

Згідно зі ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», у разі ліквідації суду, що здійснює правосуддя на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (відповідних адміністративно-територіальних одиниць), та утворення нового суду, який забезпечує здійснення правосуддя на цій території, суд, що ліквідується, припиняє здійснення правосуддя з дня опублікування в газеті «Голос України» повідомлення голови новоутвореного суду про початок роботи новоутвореного суду [6].

До підстав передачі справи до іншого адміністративного суду належить і випадок, якщо справа підлягає розгляду як зразкова в порядку, визначеному ст. 290 КАСУ (п. 7 ч. 1 ст. 29 КАСУ). При цьому, якщо справа підлягає розгляду як зразкова, вона передається до Верховного Суду (ч. 4 ст. 29 КАСУ).

Відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 4 КАСУ, зразкова адміністративна справа – це типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення. Статтею 290 КАСУ встановлені особливості провадження в зразковій справі. Так, якщо у провадженні одного або декількох адміністративних судів перебувають типові адміністративні справи, кількість яких визначає доцільність ухвалення зразкового рішення, суд, який розглядає одну чи більше таких справ, може звернутися до Верховного Суду з поданням про розгляд однієї з них Верховним Судом як судом першої інстанції. До подання додаються матеріали справи.

Приймаючи рішення про таку необхідність розгляду адміністративної справи як зразкової, суд керується тим, що відповідачем є один і той самий суб'єкт владних повноважень; суперечка виникла на аналогічних підставах; відносини регулюються одними нормами права; позивачем заявлені аналогічні вимоги [7].

Про відкриття провадження у зразковій справі Верховний Суд постановляє ухвалу, що публікується на офіційному веб-порталі судової влади України, а також в одному із загальнодержавних друкованих засобів масової інформації не пізніше ніж за десять днів до дати судового засідання для розгляду зразкової справи. З моменту опублікування оголошення вважається, що всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про розгляд зразкової справи.

Якщо після задоволення відводів (самовідводів) суддів чи в інших випадках неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи, а також якщо однією зі сторін у справі є суд, у якому розглядається справа, або суддя цього суду, суд передає адміністративну справу на розгляд іншому адміністративному суду, що найбільш територіально наближений до цього суду (ч. 2 ст. 29 КАСУ).

Відповідно до ч. 3 ст. 29 КАСУ, у разі ліквідації або припинення роботи адміністративного суду справи, що перебували в його провадженні, невідкладно передаються до суду, визначеного відповідним законом або рішенням про припинення роботи адміністративного суду, а якщо такий суд не визначено – до суду, що найбільш територіально наближений до суду, який ліквідовано або роботу якого припинено.

Варто зазначити, що передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого може бути також передбачена з урахуванням особливостей розділу VII перехідних положень КАСУ.

Наступні частини ст. 29 КАСУ встановлюють порядок передачі адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Так, згідно з ч. 5 ст. 29 КАСУ, питання про передачу адміністративної справи розглядається судом у порядку письмового провадження або за ініціативою суду в судовому засіданні (крім випадків, визначених п. п. 4–6 ч. 1 цієї статті). Тобто винятками є такі випадки, що стосуються ситуацій, якщо однією зі сторін у справі є суд, у якому розглядається справа, або суддя цього суду; якщо ліквідовано чи припинено роботу адміністративного суду, який розглядає справу; у разі задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи.

Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 4 КАСУ, письмовим провадженням є розгляд і вирішення адміністративної справи або окремого процесуального питання в суді першої, апеляційної чи касаційної інстанції без повідомлення та (або) виклику учасників справи і проведення судового засідання на підставі матеріалів справи у випадках, установлених КАСУ. Отже, неприбуття в судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає розгляду питання про передачу адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Повідомлення осіб про судові засідання й розгляд питання про передачу адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого здійснюються відповідно до положень ст. ст. 124–131 КАСУ.

Питання про передачу адміністративної справи суд вирішує ухвалою, яку може бути оскаржено, окрім випадків, що означені п. п. 4–6 ч. 1 ст. 29 КАСУ. Пункт 8 ч. 5 ст. 243 КАСУ встановлює, що ухвали викладаються окремим документом із питань, зокрема, передачі адміністративної справи до іншого адміністративного суду.

Згідно з п. 15 ч. 1 ст. 4 КАСУ, ухвалою є письмове або усне рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, яким вирішуються питання, пов'язані з процедурою розгляду адміністративної справи, й інші процесуальні питання. Відповідно до ч. 1 ст. 241 КАСУ, шляхом постановлення ухвал судом вирішуються процедурні питання, пов'язані з рухом справи в суді першої інстанції, клопотання

та заяви осіб, які беруть участь у справі, питання про відкладення розгляду справи, оголошення перерви, зупинення або закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду, а також в інших випадках, передбачених КАСУ.

Передача справ з одного адміністративного суду до іншого за випадками, що визначені в п. п. 4–6 ч. 1 ст. 29 КАСУ, здійснюється за розпорядженням голови суду.

Передача адміністративної справи з одного суду до іншого на підставі відповідної ухвали, яка підлягає оскарженню (за винятком випадків, що визначені в п. п. 4–6 ч. 1 ст. 29 КАСУ), здійснюється не пізніше наступного дня після закінчення строку на оскарження такої ухвали, а в разі подання апеляційної скарги – після залишення її без задоволення. Так, у випадках, що визначені в п. п. 4–6, передача адміністративної справи з одного суду до іншого здійснюється не пізніше наступного дня після видання відповідного розпорядження голови суду або постановлення відповідної ухвали, яка не підлягає оскарженню.

Порядок передачі адміністративної справи на вирішення до Верховного Суду як зразкової справи здійснюється відповідно до вимог ст. 290 КАСУ, що визначає особливості провадження у зразковій справі (ч. 10 ст. 29 КАСУ).

Згідно з ч. 1 ст. 30 КАСУ, спори між адміністративними судами щодо підсудності не допускаються. Це означає, що положення щодо підсудності чітко визначені законодавством і не потрібно виходити за його межі.

Частина 2 ст. 30 установлює, що адміністративна справа, передана з одного адміністративного суду до іншого відповідно до порядку, що встановлений ст. 29 КАСУ, повинна бути прийнята до провадження адміністративним судом, до якого вона надіслана. Причому, відповідно до ч. 5 ст. 171 КАСУ, якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд надсилає справу за підсудністю в порядку, передбаченому ст. 29 КАСУ.

За ч. 3 ст. 30 КАСУ, якщо адміністративна справа прийнята адміністративним судом до свого провадження з додержанням правил підсудності, то вона повинна бути розглянута цим судом і в тому випадку, коли в процесі розгляду ця адміністративна стала підсудною іншому адміністративному суду.

Висновки. Загалом правила територіальної юрисдикції є менш жорсткими, ніж правила предметної юрисдикції, адже вважається, що рівень суду належний, але внаслідок порушення правил територіальної юрисдикції можуть створюватися додаткові незручності, які, однак, зазвичай на зміст рішення об'єктивно не впливають. Отже, нові підходи та правила територіальної юрисдикції, що впроваджені змінами до КАСУ, значно сприятимуть відкритості й полегшенню доступу до правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19> (дата звернення: 25.03.2018).
2. Колпаков В.К., Гордєєв В.В. Юрисдикція адміністративних судів: монографія: у 2 кн. Харків: Харків юрид., 2011. Кн. 1. 352 с.
3. Зуй В.В. Актуальні питання щодо підсудності в адміністративному судочинстві України. Адміністративне право і процес. 2014. № 3 (9). С. 245–252.
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV в ред. 07.01.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/page?text=%E0%E3%E5%ED%F2%F1%F2%E2> (дата звернення: 25.03.2018).
5. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29.12.2017 № 455/2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/455/2017>.
6. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page> (дата звернення: 26.05.2018).
7. Новые правила административного судопроизводства: что изменилось и как применять. Судебно-юридическая газета. 2018. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/116087-novye-pravila-administrativnogo-sudoproizvodstva-cto-izmenilos-i-kak-primenyat> (дата звернення: 26.05.2018).